

FEDERATIUNEA

Diurnala politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu. . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Cancelari'a Redactiunii:
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32

Locuinti'a Redactorului:
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dentiil regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, ^{20 aprile.} 1868.
_{2 maiu.}

Interpelarea d. Skene, atinsa in nr. tr. si impar-
testa mai la vale in totu cuprinsulu ei, a provocatu
in angurii de la putere cea mai mare inversiunare.
Organulu partitei domnitorie „P. N.“ si cu acestu-a
in acorlu mai multe foie de credintia unguresca, se
apuca de d. Skene cu interpelarea lui si-lu tragu
prin tote noroie. Pre langa tota insemnetatea causei,
ce a esacerbatu pre unguri atâtu de tare, lasâmu pre
cei incaierati sê-si compuna trebile, si revenimu la
afirmarea foiei „P. N.“ câ „nu este nimene in Ungarîa
cârui-a presintele sê nu-i fie adusu balsamu vin-
decaloriu pentru ranele trecutului.“ Daca domni
situatîunei s'au incercatu candu-va sê imbete lu-
mea cu apa rece, apoi ei o facu acêst'a prin
cuvintele citate, fiindu destulu de efronti a presupu-
ne, câ lumea va primi de bani buni inventiunile lor.
Intr'ace'a sê nu uite domniele lor, câ nu suntu in
dieta, sê nu uite, câ publiculu mare nu-i potu impune
parerile lor silindu-lu prin votisare sê le primasca,
fie acele-a bune, fie rele, fie drepte fie false. Adever-
ralu celu mai palpabilu graiesce in contra asertiunei
loru. Nici unu omu cu mintea sanetosa, aiba ori câtu
de putiena cunoscintia despre pusetiunea si sentie-
mintele poporeloru d'in Austri'a preste totu, si d'in
Ungari'a in specie, nu va potè denegà, câ adeverulu,
realitatea stâ in contrastulu celu mai batatoriu la
cehi cu afirmatiunea de susu a organulu omnipotîn-
toru.

Daca poftescu domniele lor arguminte, aci e
d'inarulu dietale; ei voru aflà in elu resunetulu do-
nerci a milioane de supusi unguresci. Voru aflà acolo
dovada, câ „balsamulu“ presintelui lor, pentru altii,
pentru romani se traduce „violintia contra auton-
miei tierei“, „sugrumare de libertate“ si „asuprirea
natiunei romane.“ Acole e graiulu natiuniloru asu-
prite, adusu la cunoscintia lumei prin diverse mediu-
loce si cu tote ocasiunile; elu spune, câ nu scie face
nici o deosebire intre binefacerile constitutionalismu-
lui ungurescu si intre desastrelu unui absolutismu
despoticu. Aci suntu chiaru organe unguresci, aci
suntu natiunile cari compunu tier'a — poftesca do-
mnii a se primblà printre ele, a le intrebà, si fie securi,
câ la afirmarea lor „câ nimene nu este, cârui-a pre-
sintele sê nu-i fie adusu balsamu, milioane de voci le
voru responde unu: *mentiris impudentissime!*

Espeditiunea anglesiloru in Abisini'a si a
franciloru in Mesicu suntu doue episoade memora-
bile, mai câ amu potè dice romantice in istoria tem-
pului de astadi. Angli'a a ajunsu totu ce a doritu,
generalulu Napier si-a implinitu misiunea intr'o es-
peditiune, abiè de patru lune, impreunata cu nespuse
greutâti, si se retrage de buna voia de pe campulu
caceriloru sale; — generalulu francescu Bazaine,
dupa o expeditiune de patru ani, care n'a adusu
franciei altu folosu, de câtu o miliarda de detorie, e
buna bucuros a scapà cu vietîa de pe nefericitulu
terenu alu aptivitâti sale, Abisini'a si Mesicu. — Doue
c. contraste mai mari nu se potu cugetà.

Pe langa tota stim'a, ce o conferimu spiritulu de
in intreprindere si energiei rasei anglo-sasone, ne cade
cu greu a crede neconditionatu, câ scirile telegrafice
de pre campulu de resboiu suntu adeverate in tota
esensivnele lor. Amu patitu-o in a. 1866 cu refera-
tele comandantelui austriacu in resboiulu d'in Boe-
mari'a, si amu invetiatu a fi precauti, si mai putienu
cu creduli. Totu-si trebuie sê marturisimu, câ in tota pre-
s'a Europei, nici chiaru in cea francesca, nu aflâmu
macar o voce, care sê se indoiesca despre autenticita-
tea depesicloru generalulu anglisu.

Personalitatea principelui negriloru, care se im-
mormentâ sub ruinele imperiului sêu, e aceea, ce dâ

acestei expeditiuni unu coloritu romanticu. Se dice,
câ regele Teodoru ar fi depusu juramentu, câ in
casulu acelu-a, candu'laru parasì toti, elu singuru
singurelu se va opune anglesiloru, — si regele Teo-
doru si-a tienutu cuventulu. Unulu câte unulu d'in-
tre vasalii sêi lu parasiseru, candu artileri'a anglesa
incepù a bombardà cetatea si a decimà sîrurile tru-
peloru abisinice: atunci regele preferi capitulatiunii
contumeliose mortea infipta prin propri'a sa mana.
D'in tote, câte se vorbescu despre mortea acestui
principe orientalu, e greu a pricepe, cum de a cru-
tiatu vietîa prisionieriloru sêi, in locu de a-i trage cu
sine in abisu, si cum de n'a preferitu mortii fug'a pe
lini'a de retragere, ce-i stâ inca deschisa. Lacunele
acestea le voru suplini numai referatele autentice, ce
voru sê urmeze.

Pe noi ne intereseza mai multu rezultatele pra-
ctice ale acestei expeditiuni, si intrebarea, ore si-va
retrage Angli'a trupele sale acum, dupa ce si-a ajunsu
scopulu ostensibilu, eliberarea prisionieriloru sêi.

Telegrafulu ne anuncia cu cuvinte seci, câ gene-
ralulu Napier se va rentorce câtu de curendu; pen-
tru noi inse rentorcerea generalulu nu e sinonima cu
rentorcerea trupeloru.

Eliberarea prisionieriloru! scopuri atâtu de sim-
ple, atâtu de curatu umanitariu nu urmaresce Angli'a
n'a urmaritu nici odata, nici pe tempulu lui Pitt si
Wilberforce. Pentru ce a lasatu Angli'a pre prisionie-
rii sêi sê suspine atâtu-a tempu? Pentru ce n'a intre-
prinsu de multu acêsta expeditiune impreunata cu
atâte spese (150 milioane)? Suntu cause, a presupune,
câ expeditiunea acêst'a stâ in legatura cu istmulu de
la Suez, care preste putienu se va potè dà spre navi-
gare, si va face lini'a cea mai scurta in Egiptu câtra
Indi'a. — Mai observâmu, câ intre trofeele ocupate de
anglesi, se afla patru corone de auru, 20,000 taleri,
1000 lespedi de argintu, multe juvaere, si alti articli;
pretiosi, 500 pusce, 28 bucâti de artileria, 10,000 scu-
turi si 10,000 sulitie.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei deputatorulu d'in 1 maiu,
la 10 ore a. m.

Presiedinte: Szentiványi, notari Petru Mi-
hali si A. Radich. D'intre ministri au fostu de fa-
tia: b. Eötvös, Gorove si Lónyai.

Dupa autenticarea procesulu verbalu d'in sied.
tr., I. Patay iè cuventulu si dice: câ a cerutu de la
presiedinte si notari epistol'a lui Cosiutu, ca sê o ce-
tesca, inse i s'a denegatu cererea; deci se roga in pu-
blicu, ca sê i-se arete epistol'a lui Cosiutu. — Pre-
siedintele se excusa, câ elu n'a avutu la mana episto-
la d'in cestiune, fiindu câ a fostu dat'o notariulu;
notariulu L. Horváth dice, câ numai'eri a primit'o
de la presiedinte, si câ autenticandu-o va fi pusa in
archivu, unde o va potè ceti cine va vol.

B. Keglevich se declara in privintîa re-
spunsulu ministrulu de finantie la interpelatiunea,
ce i-a fostu facutu in caus'a rescumparerei tutunulu.
Vorbitorulu voteza recunoscintia guvernulu pentru
dechiararea, câ voiesce a dà mana de ajutoriu celoru,
cari au produsu tutunu pentru strainetate si inca nu
l'au potutu vinde. K. e multiumitu cu dechiararea mi-
nistrulu, câ erariulu e gat'a a primi in magazine de-
posite de tutunu, solvindu-le si jumetate, pana candu
si-voru aflà cumperatori mai buni in strainetate, dar'
nu e multiumitu cu pretulu micu, ce se va preliminar
respectiviloru proprietari de tutunu, câ-ci la tiera pre
ascunsu, se cumpera tutunu cu unu pretiu de 5—6
ori mai mare, ba a fostu tempu, candu si guvernulu
l'a cumperatu cu pretiu mai mare. — Lónyai face
câte-va observatiuni si explicâri cu privire la cuven-
tarea lui Keglevici apoi

G. Branovatzki (serbu) presenta o petitiune,
in carea se cere ajutoriu pentru teatrulu natiunale
serbescu d'in Neo-plant'a. S'a mai asternutu guvernulu
o asemenea petitiune inca in anulu 1865, alt'a dietei
in a. 1866, dar nu s'au luat in consideratiune, ci zacu

unde-va puse ad acta. Se roga, ca petitiunea presinta
sê se petraceze cu preferintia, ca ajutoriulu ce se va
asemnà teatrulu, sê se pota primi in bugetulu anu-
lui curinte.

La ordinea dîlei a fostu raportulu comisiunii
petitiunarie.

Dupa pertratarea petitiuniloru, presiedintele
anuncia, câ ministrulu comunicatiunei a gatitu unu
regulamentu provisoriu relativu la concessiunile con-
struirei câliloru ferate. Acestu regulamentu se va ti-
pari, si se va distribu, apoi se va pertratà in sectiuni
in legatura cu cestiunea câliloru ferate.

Bar. Eötvös, ministru alu instructiunei publi-
ce, se roga, ca sê se puna la ordinea dîlei proiectulu
de lege, substernutu pentru regularea afaceriloru gre-
co-orientaliloru. Ministrulu Eötvös dice, câ in urma-
rea unei petitiuni d'in partea unor credintiosi ai re-
ligiunei gr.-orientali, cari nu se tienu neci de serbi,
neci de romani, caus'a fù amenata. — Elu a studiatu
acêst'a petitiune, si crede, câ prin adaugerea unui ar-
ticlu nou la proiectulu mentionatu, ea s'ar potè de-
cide. —

Presiedintele crede, câ acestu proiectu s'ar
potè debate in diu'a urmatoria.

Colom. Ghycy este de parere, câ dupa ce se
face stramutare in acestu proiectu alu ministrulu,
pertratarea nu se pote intemplà inainte de a se face
raportu prin sectiunile respective, doresce dar' ca sê
se tiparesca si sê se puna or-linea dîlei pre luni.

Bar. Eötvös spune, câ dorintîa petitiunato-
riloru s'ar potè reduce la unu articlu, formulatu pre-
cum urmeza: „Grecii si alti credintiosi, cari nu vor-
bescu lim'ba serbesca, respective cea romana, ai ce-
loru doi metropolitu, voru avè si in venitoriu usulu
deplinu alu tuturor drepturiloru, de cari s'au folo-
situ si pana aci, in intielesulu legiloru baserecei ori-
entali, atâtu cu privire la lim'ba lor baserecesca,
scolastica si rituale, câtu si la manipulatiunea averi
loru baserecesci.“

Branovatzki cere ca pertratarea sê se pro-
lungesca cu câte-va dîle, pre luni sêu marti, pentru
ca si serbi si romani sê-si pota face modificatiu-
nile lor.

Presiedintele, statorcesce, cu consentiementulu
casei, pertratarea pentru siedinti'a de mercuri.

Siedinti'a se inchide la 12 ore.

Senatulu imperialu.

In siedinti'a d'in 29 aprile a casei represen-
tiloru dep. Skene adresà intregulu ministeriu urma-
tori'a interpelatiune, suscrisa de 60 deputati d'in tote
partidele, afara de a poloniloru:

Maiestatea sa prin pre inaltulu biletu de mana
d'in 25 Aprile a. c. a impoteritu pe ministrulu de res-
boiu, a se pune in contielegere cu ministrulu presie-
dinte magiaru si a-i presentà unu proieptu, cum sê
proveda d'in statulu generalu militariu de pensiune
acei oficieri austriaci de mai nainte, cari in urmarea
eveniminteloru d'in anii 1848 si 1849 si-au perdutu
dreptulu de a pretinde orecare provisiune. Cu privin-
tia la acest'a scrisore de cabinetu se adreseza urma-
toarele intrebâri câtra intregulu ministeriu:

Ascultatu-s'a parerea ministeriulu despre me-
sur'a proieptata, si intielesu-e ministeriulu cu aceea?

Cum se pote reptifica ingreuarea bugetulu mi-
litariu comunu prin mesur'a proieptata, care confor-
mu articlulu de lege, pe care se baseza transactiunea
cu Ungari'a, nu e fundata nici in santiunea pragma-
tica, nici in conesitatea de statu a Ungariei cu cea-
lalta parte a imperiului?

Nu se teme ministeriulu, câ prin mesur'a acêst'a
se pote alterà conditiunea neincungiuravera a sustârii
fia-carii armate, santîtatea juramentulu de fidelitate?

Ce dispusetiuni are ministeriulu de cugetu a face,
ca sê nu aduca numai delegatiunea viitoria a senatu-
lui imperialu conclusu despre acêsta mesura?

S. Coron'a Ungariei e d'in ereditate romana.

Virtutea strabuna a republicei romane erà
de multu ucisa, prin spiritulu tiranicu alu imperato-
riloru monarcici; senatulu, despre care a relatatu
Cynea orecandu-va lui Pyrrhu, câ e consensulu re-
giloru, si la care s'a inchinatu poporele lumei an-
tice, si imperatii pamentulu intrau in „audiintia“ cu

sfiela și cutremuru, degeneră în „umbră“ nebuniloru Neroni, și pierde véra Domitiani. Poporul, care odata împartiă „imperiu, fasce, aducea legi, votă legiuni“ acuma strigă numai „pane și jocu“; legiunariulu romanu, de pre timpii Deciloru, Fabriciloru, Camililoru, Scipioniloru sel., idealulu încarnatu alu virtutei militare, și alu patriotismulu sublimu acum si-afă tota virtutea în lupte civile, în restornări de tronuri, în sange și preda. Cu unu cuventu, dupa restimpulu, candu declinase fortun'a romana, candu vulturii cei ageri scapatase d'în aripe, poporele varvare calcău în picioare fără frica numele romanu, provinciile Augustiloru (inca și Dacia lui Traianu) și senatululu, — pre atunci imperatorii tentău unu experimentu dupa altulu, ca să salveze, ce se mai pote (precum tenteza și asta-di unele guverne, bine inse să înscmămu, cum că ori ce experimentu în lume, unulu spezeza pre celalaltu not. cul.)

Augustii primău langa sine coreginti, câte unulu scū doi Cesari; legiunarii vechi în parte se substituiau cu soldati straini; va varii cari steteau în panda d'în tote părțile lumii, se molcolmiau cu bani ori cu pamentu spre colonizare în provinciile imperiulu romanu. În atare constelațiune desolata și decădiuta a numelu romanu, imperatulu Constantinu (supra numitu mare, ce la romani nu eră în datina pre tempurile republicei, ni se pare pentru că toti erau mari; uniculu Pompeiu a mai primitu la romani acésta supra numire, — cu elu a cădiutu și republic'a) și-propune de a execută unu expedientu pre cătu de temerariu, pre atătu de funestu în urmările sale pentru imperația: adeca stramutarea scaunulu imperiulu de la tiermurii Tiverulu, de la capitoliulu lui Joue Statoriulu, la Bosforulu tracicu.

Celu-a ce scie ce însemna, d'în punctu de vedere politicu și religiunariu, orientulu și apusulu, baserica creștina și apusena, celu-a ce scie: că sceprulu Imperatorulu Romei (și alu Imperatorulu Romaniloru de la Carolu celu m. pana la Napoleone I.) și toiagulu Pontificiloru, episcopiloru ereditari ai lui San. Petru, au împartiți corone, tronuri, și titluri regesci, au înarticulat popore pagane creștinisate în sinulu S. baserice, în tote provinciile imperiulu romanu apusenu de la Balcanu și Dünare pana la Oceanulu Atlanticu, și de la marea Mediterana (Adriatica) pana la marea m. noptiena; pre candu aceste-a jurisdicțiuni, — quasi a unoru-a suzerani spirituali și politici asupr'a tuturoru poporeloru resaritului Europei, Asiei antieriore și a Egiptulu — încependu de la fundarea Constantinopolulu, — și le-au arogatu și-esi Cesarii și Patriarcei imperiulu romanu resaritentu, — numai acelu-a va fi pricependu mai multe pasagie întincoșe d'în istoria poporeloru de la ambele ripe a le Dünarei. Poporul romanu în ambele Dacie a le lui Traianu și Aurelianu, totu roiulu slavie, insii ungurii, s. c. l. primescu corone, titluri regesci, santi și misiunari religiunari, și cu ei relegea creștina cu ritu resaritentu, ori cu ritu apusenu, acusi de la Rom'a vechia, acusi de la Rom'a noua (Constantinopolca.). Si de aici tote lacrimile, împarechiarea imperiulu Romanu, împarechiarea basericei lui Cristu, persecuțiunile cruciate imprumutate, ur'a și confesionalismulu religiunariu între popore de unu sange — pana în diu'a de astadi. Deci fiindcă tronulu celebriloru Claudiu de ore candu nu numai că a fostu de origine tronul imperiale Romanu, ci și pentru că a influențiatu decisiv în istoria nostra națională și religiunaria, considerămu a fire binevenitu, d'în mai multe mominte, a ne abate pucintelu cu atențiunea la capitalea de ore candu romana a Orientulu. (De frigurile Orientulu bolesce și altcum madam'a Europ'a.)

Departu, acolo, unde colnicii extremi ai Traciei se scaldău în undele Pontulu Eusinu și a le Propontidei, natur'a apareă de totu grandioasă, — apareă ca una fortaretia a lumii civilizate a imperiulu Romanu în contra varvariloru Sarmatiei și ai Schitiei, éra acum a Europei civilizate în contra întunereculu de la M-nopte. Si apoi cine nu scie cum că fortaretiele naturei ridu de socotelele omeniloru? Unu promontoriu cu trei colnici se înalță și apareă adencu în mare, ca și cum ar' întinde trei sarutări la trei părți de lume. Precum asta-di poporele marine si-dau tota nisuintă a se încuibă în fortaretiele naturei, a cuprinde chiăile predominantu marine și contienutale, chiaru asiè si în lumea vechia tote poporele de vietia, au cunoscutu de minune avantajurile locuriloru eminente naturali. Tracia éra neculta, cu locuitori feroci, candu elinii ageri trimiteau la colonie în Asia anteriora, Italia inferiora, ma și pana la Chersonesulu Tauricu. Inse pentru ca să fia secura predominarea comerțulu și averea coloniiloru eline de la tiermurii Mărei Negre, neaperatu a trebuitu să castige mai întâiu chiăea orientulu, promontorii Traciei. Deci Megarieni (Megara cet. în provinci'a Greciei de midilocu Megaris) de cu unu tempu (cu vreo 7. secl. a. C.) pusera man'a pre locurile acele-a, și radicandu acolo cetate, o numira de la ducele loru Bizantiu.

Va se dîca, Bizantiulu a fostu locatu între Marea Negra, și Marea Propontidei, pre Bosforulu Traciei, unde strimtoarea e mai angustă (la 7. stadiuri, 1 stadiu 600 picioare) în facia cu Calcedonulu. Cetatea a avutu doue porturi, ambele închise cu catene de feru; în fruntea porturilor se radicara citadelele, asta-di numite cele 7 turnuri, éra atunci „Claustre pontice.“ Precum a fostu sortea poporeloru domitorie, asiè a fostu și starea Bizantiulu, înflorită, ori decădiuta. Anume rapindu Spartanii la sine egemonia Greciei, regele loru Pausania a restauratu de nou mureii Bizantiulu. Filipu alu II-lea, regele Macedoniei, mai întâiu s'a întaritu, și încuibatu în tiermurii traciei, și numai dupa aceea a nimicitu libertatea Greciei. Cu unu cuventu, tote poporele vechie, și toti barbatii mari au priceputu însemnatarea Bizantiulu.

Timpulu tace și trece pentru eternu; nu trece inse nici odata simburulu, geniulu secretu alu timpulu, alu naturei; ci lucrandu în adenculu lumii, ori fia a spiriteloru milionoloru, isbutesce de odată sguindu totu pamentulu, ca muntii vulcanici. Tesauerele Asiei și a le Africe, simburulu corupțiunei poporulu romanu eră acum aproape de cocere. Rom'a eră Babilonu, adaptata în sange de tirani, de cetateni, și înveninata cu veninulu ucidatoriu alu demoralisării. Cei buni invocău la Ddici, dar' nu mai eră salute. În o asiè stare a lucruriloru se radică Constantinulu în tronulu Romei trecendu preste cadavruulu lui Masentiu.

C. Flaviu Valeriu Aureliu Claudiu Constantinu, supranumitu mare formeza, periodu în istoria Romei, și în istoria civilizațiunei. În istoria civilizațiunei, pentru că elu e celu d'antăiu, care ca imperatoriu s'a închinatu și aplecatu principiiloru divine creștinesci, primindu și dechiarandu religiunea creștina de a statulu.

Ce minuni și misterie în căile ascunse a le divinitatei. Rom'a, care a adunatu în „Panteon“ pre toti Ddiei poporeloru — dupa masim'a vechia — acum se lapeda idolii săi, pre Joue, Iunone, pre Marte și c. l. și se se închine lui Cristu, judeului crucefisu! Da, sangele martiriloru a fostu sementi'a creștinatatei în Rom'a.

Si pentru ce forméza Constantinu periodu și în istoria politica a Romei? pentru că a stramutatu scaunulu imperiulu Romanu acolo, la loculu acelu ponderosulu Bosforulu Traciei.

Unde sunteti voi Casii și Brutii! unu omu ve restorna idolii vostri; Ddiei vostri casnici i lapeda; și pro Hercule! Rom'a eterna „Domn'a lumii“ (Quae de septem totum circumspicit orbem montibus, Imperii Roma, Deumque locis. Trist. L. Eleg. IV.) va se o stramute departe preste mare; și totu-si punnariulu vostru nu se misca?? ?!!!

Aici am fi detori să indegetăm motivele, pentru cari Claudiu Constantinu a primitu religiunea creștina, și apoi pentru ce a stramutatu scaunulu imperației de la Rom'a vechia la noua; de cătu tem'a d'în nainte nu e inadinsu propusulu nostru. Eusebiu resolve întemplarea cu întrevinerea miracululu, „εὐτοτύπη υἱοῦ“, pre candu Lactantiu (ambii contimporani) o reduce la unu visu simplu. Ci mai bine ne vomu ocupă cu cestiunea d'în urma politica. Mai multu pentru caracterisarea timpulu de atunci, vomu produce la loculu său în acésta privintia și opiniunea unui istoricu paganu d'în secl. IV.

(Va urmă.)

Gherla, 26 aprilu 1868.

Tote poporele, cari nesuescu la înaintare materiale și spirituale, scopulu propus numai asiè si-lu potu ajunge cu securitate, déca toti singuraticii contribuescu cu poterile loru la scopulu comunu, pentru că ori cătu de debili se fia poterile singuraticiloru, împreunate formeza o potere mare și producu rezultate maretie. Vedemu că natiunile, la cari s'a desvoltatu spiritulu publicu, spiritulu de insociere, facu pasi gigantici, precum pre terenulu agriculturii, alu industriei și alu comerțulu, asiè și pre terenulu culturii spirituale; în acésta ne potu sierbi de modelu angliesii, francesii etc. Déca nesce natiuni înaintate si ajunse la o staro buna materială și spirituaal, la cari singuraticii inca potu sacrifică forte multu pentru scopuri comune, stimulate de spiritulu publicu, forméza reuniuni și se insotiescu spre ajungerea unoru rezultate și înaintarea unoru interese comuni, cu atăt'a mai virtuosu au lipsa poporele remase inderetru a-si uni poterile și a desvoltă o activitate indiecită, ca, ce nu face statulu și singuraticii pentru ele, se efeptuesca și se realizeze inse-si prin sudorea loru.

Cu placere avemu de a constată, că, decandu a scuturatu catenele sclaviei și jugulu apesatoriu, și natiunea romana, a aretată că la ea inca este spiritulu publicu ea inca pricepe că dupa ce statulu nu vre, éra singuraticii nu-i potu ajută scopurile ci de înaintare, trebuc să-si impreune poterile debili și să conlucre cu energia la ajungerea unei bunastare demna de ea. Nu e de lipsa să însiru aci câte insocieri salutării avome de a detori spiritulu publicu într' unu tempu relative forte scurtu, rezultatele și efectele acestoru insocieri și asiè nu s'ar potè esprime în cifre, ele numai în tempu mai îndelungatu se mani-

festeza în modu batetoriu la ochi, numai dupa unu sîru mai lungu de ani se pote observă influința binefacătoare, carea o au reuniunile asupr'a unei natiuni.

Inteligința romana concentrată și asociată în orașulu Gherla inca a doritu de multu a-si intruni poterile și a forma o societate cu scopu de a sprigini literatur'a națională prin procurarea a orice produse literare romane, și de a avè unu locu de convenire, unde prin conversatiuni și cointelegere, membrii inteliginței să vina într'o legatura mai intima, ca apoi unde va fi de lipsa cu poterile unite să pota lucră în direpțiunea care voru afă de salutaria pentru prosperarea nostra natiuna în ori ce respectu. Impulsu la formarea unei societăți rom. de lectură a datu totalitatea inteliginței besericesci mireno d'în locu, ai carei-a membri numai ocașiunea binevoimă au acceptatu-o, ca să pota contribui cu denariulu loru la scopulu societatei. Multiamita comitetulu, care a luat pre sine elaborarea statutelor și midilocirea încuviințării loru pre guvernulu, acele s'au confirmatu în 1867 mart. 8. sub nr. gu. 5826. Societatea s'a constituitu în 24 aprilu a. tr., de atunci înaintea cu succesu bunu cătra scopulu prefriptu, inse după ce a avutu a se luptă cu greutățile începutulu, pana acumu remasu necunoscuta o. publicu romanu, lucrandu și întarindu se în tacere, ca mai tardiu să dee cu atâte-a mai multe semne despre esistența sa. La începutu societatea a trebuitu să procure mobiliele și unelte necesarie pentru o localitate de respundetoria, a trebuitu să depuna fundamentulu unei bibliotece, care pentru o reuniune infimțiată pentru cultivarea spirituală, e unu factoru principalu. Gratiă unoru maritimiloru contributori și nisuintii inteligentiloru romani spre totu ce sublimu, frumosu și folositoriu — pedecole începutulu s'au delaturatu, și înscriendu-so de membri ai societatei 30 de însi d'în locu și 19 însi d'în giurulu Gherlei, spesele necesarie s'au acoperitu și esistența societatei e garantată. Mi tînu de placuta detorintia a aduce multiamita publică acoloru maritimiloru donatori, cari petrunsi de iubirea desvoltării intelectuale, s'au grabitu a tînde mana de ajutoriu la delaturarea greutăților, cari la începutu a trebuitu devinse. — Recunoscința profunda compete S. Sale. Dlui episcopu Ioane Vanciu care a contribuitu la fundarea societatei 50 fl. éra pentru înmulțirea bibliotecii 20 fl. de totu 70 fl. v. a. Pentru înmulțirea fundulu societatei au binevoitu a contribui inca Carolu Torma comit. supr. alu Solnocului inter. o obligatiune de cupone de 50 fl. Bogdanu Bulbucu cetatianu gherlanu 10 fl., Mihaiu Bohetielu v. comite 5 fl.

În cărti a contribuitu romanulu de bune simțiemini Ioane Muresianu proprietariu și cancelistu 21 volume Nicolau Sustai fostulu asesoru sedriulu 8 volume bros., societatea si-a cumperatu pana acum 13 volume d'în opurile mai însemnate romane, asiè dara dispune pana acum de 42 vol.

În 19 aprilu a. c. societatea a avutu adunare generală cu care ocașiune în întielesulu statutelor, comitetulu ales pentru anulu trecut au demissionatu alegendu-se altulu pre unu restempu de unu anu. De presidinte s'a alesu zelosulu și activulu romanu Rsmulu D. Ioane Andercu canonicu de vice-presidinte Ales. Nemesiu, notariu Vas. Popucassariu J. Muresianu, controloru Andreiu Antonu protopopu localu, economu Nicolau Moldovanu presemin., bibliotecariu Victoru Mihali prefectu de studii și prof. semin., curatoru bibliotecii Lazaru Huza not. consistorialu, membrii Teodoru Manu și Mihaiu Bohetielu. D'în raportulu casariulu am vedutu cu placere că în anulu trecut percepțiunile societății au fostu 669 fl. și spesele 505 fl. 75 cr. remane dara unu superplusu de 163 30 cr. v. a. societatea e prenumerată pentru anulu curintu 12 foi, d'într' care 8 romane, 3 magiare și 1 germana.

Dupa premiterea acestor'a fia-mi iertatu a înregistra și urmatoriele demne de sciutu.

Primindu S. S. D. episcopu în ser'a de 22 aprilu scria electrică despre nascerea fericită a Maieșt. Sale pregătitoru nostre imperatiese, în diu'a urmatoria încungiuratu de capitulari a tînutu o missa solena pentru îndelungat'a sanetate a Maieșt. Sale, a nascutei archiducose și a întregii dinastii Sub s. liturgia a cantatu corulu vocale a alumniloru seminariiali încheiandu-se festivitatea cu petruindictori'a și redicaciori'a de animi: do s o l o g i a cea mare.

La încheiare am de a insomnă, că D. Augustinu Munteanu avocatulu, — de curundu denumitu de fiscalu diecesanu — si-a deschisu cancelari'a advocatiale aci în Gherla, acésta împartășire va casină bucuria tuturoru cunoscutiloru și stimatoriloru d. adv., și în specie acolor'a, cari vedu că în incurcature și nevoi au sermanii nostri tierani, d'în cari fia, spriginitoriu și aperiatoriu conscientiosu arare ori reesu ca învingatori.

V. P.

Transilvani'a.

Copiele Plenipotintieloru,

alaturate la petitiunea Romaniloru transilvani, susținuta Maieștatei Sale imp. reg. în 30. dec. 1866.

(Urmare)

XII. Plenipotintia.

Data în Salinele Muresiu Uioarei 12 oct. 1866.

Leontiu Leontianu m. p. protopopu distr. în Muresiu Uior'a, Demetriu Muresianu m. p. not. com. în Uior'a de susu, Ioane Olariu m. p. parocu gr. c. în M. Ciuciu, Gavri-

Deacu m. p. parocu gr. c. in Nagy-Lak, Alesandru Lazaru m. p. parocu gr. c. in M. Captalanu, Masinu Popa m. p. proprietariu in Uior'a de susu, Dionisiu Boeriu m. p. parocu gr. cat. in Silvasiulu rom., Grigoriu Rusu m. p. parocu gr. c. in Miklos-Laka, Teofilu Rusu m. p. parocu gr. c. in Cisteiulu ungar., Alesandru Grindianu m. p. docinte in Nagy-Lak, Nicolau Simonfiu m. p. parocu gr. s. in M. Ghegia, Ioane Dedeu m. p. docinte in Gabudu, Siofronu Barna m. p. propriet. in Ciunga, Iosifu Iliu m. p. prop. in M. Copandu, Samuele Cianganu m. p. parocu gr. c. in Ciunga, Absolonu Oreanu m. p. parocu gr. c. in Uior'a de susu, Iacobi Popu m. p. econ. in Captalanu, (17)

XIII. Plenipotintia.

Data in Lapusiulu romanescu, cerculu Lapusiului ung. la 13 octovre 1866.

Suscrisi: Georgiu Popu, m. p. docinte gr. cat., Teodoru Reiu, m. p. docinte la scol'a principale d'in Lapusiulu ungar., Alesandru Crainicu nobilu de Rosea m. p. c. r. percept. asistentu, Vasilie Mustau, m. p. jude proc. a cerc. Lap. Ung. Stefanu Popu, m. p. proprietariu, Nicolau Cosma, m. p. notariu com., Samuele Cupsa, m. p. parocu gr. or. Iosifu Lemeniu, m. p. preotu in Suciulu de susu, Iosifu Alecsa, m. p. docinte si propr., Vasilie Cosma, m. p. adm. protop. gr. or. si propr., Ioane Hermanu, m. p. parocu gr. orient., Teodoru Griguti, m. p. docinte, Andreiu Budu, m. p. adm. parociale, Ioane Ratiu, m. p. cantoru gr. c. si c. r. vigilu de padure, Demetriu Varna, m. p. adm. par. si prof. prim. la scola principale d'in Lapsiulu ung., Acsente Ciceu, m. p. docinte si propr., Pavelu Porhaitia, m. p. proprietariu, Dionisiu Lazaru, m. p. docinte si posesoru, Iliu Popescu, m. p. parocu gr. cat., Vasilie Andreiu m. p. parocu gr. orient., Ioane Budu m. p. notariu, Ioane China, m. p. notariu si posesoru, Teodoru Buda, m. p. parocu gr. c. in Ungu, Iliu Haragosiu, m. p. par. gr. orient., Vasilie Tunsu, m. p. par. gr. orient., Simeonu Griguti, m. p. preotu, Aurelie Manu, m. p. docinte gr. cat. Andreiu Maniu, m. p. parocu, Ioane Martonu, m. p. preotu gr. cat., Petru Avramu, m. p. parocu, Ionu Popu, m. p. docinte gr. or. d'in Rosia, Teodoru Perhanu, m. p. parocu, Ionu Iuga adm. parociale, Ioane Medanu adm. parociale in Cufolia, Nicolau Popu, m. p., Teodoru Comanu, m. p. preot. gr. c., Nicolau Papu, m. p. preotu in Grosi, Gavriila Bosiocu, m. p. preotu gr. cat. Ioane Belu, m. p. docinte si propr., Ioanu Partipaitiu, m. p. preotu gr. or., Nicolau Stoica de Veneti'a in fm. p. docinte ord. in Bainti, Toma Pertia, m. p. d'in Sibotiu, Luca Boca, m. p. docinte si Curatoru in Larga, Ioane Dragomiru, m. p. parocu si protopopu gr. cat. in traptulu Lapusiului, — asessore consistorialu. (44.)

XVI. Plenipotintia.

Data in Palatca 15 octovre 1866.

Suscrisi: Andreiu Albonu, m. p. parocu si protopopu gr. or. in Palatca, Ioane Germanu, m. p. parocu in Sambotelnicu, Teodoru Grauru, mp. notariu in Simbotelnicu, Constantin Albonu, m. p. parocu gr. c. in P. Camarasu, Vasilie Chislu, m. p. parocu gr. c. in Siomesidu, Vasilie Calianu, m. p. parocu gr. c. alu Mehiesiului, Constantinu Deceiu, m. p. parocu gr. c. in Baldie, Teodoru Turcu, m. p. parocu gr. c. in Tarmasu mare, Abrahamu Bigionu, m. p. parocu gr. c. adm. in Botazi, Vasilie Faragou, m. p. parocu gr. c. alu Suatului de susu, Iosifu Germanu, m. p. parocu gr. c. a Aruncutei, Teodoru Inhamu, m. p. parocu gr. c. in Tratu, Alesandru Vamosiu, m. p. parocu gr. c. a Cistelecului, Petru Orosu, m. p. parocu gr. c. alu Vaviului, Andreiu Rusu, m. p. parocu gr. c. alu Velcheriului. (15.)

XV. Plenipotintia.

Data in Sebesi.

Suscrisi: Simeone Balomiri, m. p. subjude regescu, Nicolau de Popu, m. p. senatoru, Ioane Deacu, m. p. parocu si protopopu gr. cat., I. Tipei, m. p. parocu si protopopu gr. orient., Nicolau Lazaru, m. p. par. gr. or., Ioane Paraschivu, m. p. vnotariu magistr., Ioane Onitiu m. p., Ioane G. Cristea, m. p. Ioanu Casioltianu, m. p. not. comunalu, Nicolau Sava, m. p. docinte, Ioanu Ieremia, m. p., Ioanu Duvlea m. p., Sofroniu Ignatu m. p., Georgie Danciu m. p., Petru Papu, m. p. parocu gr. c. in Daia, Candinu Papu, m. p. propriet. in Daia, Nicolau Deacu m. p. par. gr. c. in Berginu, Nicolae Albu, m. p. Docinte in Berginu, Ioanu Popu, m. p. docinte in Garbovu, Georgiu Metesiu, m. p. parocu gr. c. in Cutu, Georgie Nitaru, m. p. docinte, — Vasilie Topartianu, m. p. curatoru, Iosifu Dorgo, m. p. parocu in Heningu, George Dorgo, m. p. docinte, — Demetriu Sicusianu, m. p. parocu gr. c. in Siciu, Georgiu Hatieganu, m. p. doc., Maccsimu Angelu, m. p. par. gr. c. Ciugudielu, Leone Papu, m. p. par. gr. c. in Drombariu, Davidu Constantinu, m. p. doc., Ioanu Popu cooper. in Drasovu, Isidoru Popu, m. p. par. gr. c. in Barda sup., Nicolae Ciugudeanu, m. p., Clemente Munteanu, m. p. par. gr. c. in Hepria, Simonu Solomonu, m. p. jude in Springu, Alesandru Solomonu, m. p. proprietariu in Springu. (35.)

XVI. Plenipotintia.

Data in Abrudu 1866.

Simeonu de Balintu, m. p. parocu gr. c. in Rosia, prot in Bata, cavaleru alu ordului Franciscu Iosefu, proprietariu alu crucei de auru cu corona pentru merite, si a medaliei de auru rusesci. Ioanu Patitia, m. p. protopopu a Campeniloru, Ioane Galu, m. p. adm. protopescu gr. or. Mateiu Nicola, m. p.

advocatu regnicolare, Dionisiu Tobiasu, m. p. prop. Constantinu Cumanu, m. p. propr. de mine, Simeonu Conosiu, m. p. propr., Dionisie Adamoviciu, m. p. parecu alu Abrudului, Alesandru Lazaru, m. p., Gerasimu Muncaieranu, m. p. popr. de mine, Petru St. Siuluti, m. p. proprietariu, Ioane Visa, m. p., Sebastianu Henrelu, m. p., Basiliu Ciobanu, m. p., Simionu Siuluti, m. p., Michaele Cocu, m. p. propr. de mine, Nicolae St. Siuluti, m. p. propr. de mine, Simeonu Pisco, m. p. pract. de adv., M. Andreica, m. p. propr., Basiliu Bosiota, m. p. proprietariu de case si mine, Basiliu Popu, m. p. propr., Mihailu Candrea, m. p. par. in Niagra, Basiliu Ducea, m. p. propr. de mine, Alesandru Macaveu, m. p. propr. de pam. si mine, Ioane Corpade, m. p. propr. de mine, Z. Balintu, m. p. parocu in Campeni, Dumitru Todea, m. p. parocu in Albacu, Ioane Vlavu, m. p. proprietariu de bai, Augustinu Tanade, m. p. negutiatoriu, Michaelu Contese, m. p. parocu in Campeni, Alesandru Danciu, m. p. proprietariu, Ioachim Stanislau m. p. parocu si propr. de mine in Buciumu, Ioane Stanislau, m. p. proprietariu, Teodoru Tamasiu, m. p., Ivanu Todescu, m. p., Basiliu Popu Strajianu, m. p. parocu gr. c. in Campeni, Basiliu Motora, m. p. parocu gr. resarit. Clemente Aiudenu, m. p. docinte in Campeni si propr. a crucei de auru pentru merite, sia medaliei rusesci de auru, Ioane Enediu, m. p. jude, Petru Notara, m. p. juratu, Simeonu Marcu, m. p. juratu, Samsonu Palade, m. p. juratu, Samoilu Morariu, m. p. cantoru si propr., Iosifu Morariu, m. p. proprietariu, Iliu Dascalescu, m. p. negutiatoriu, Dumitru Paludiu, m. p. proprietariu, I. Teocu, m. p. proprietariu, Basiliu Chirtopu, m. p. invetiatoriu in Campeni, Iosifu Gerasimu, m. p. negutiatoriu, Ioane Hremanu, m. p. proprietariu, Petru Araniasiu, m. p. proprietariu, Aug. Coltoru, m. p. parocu in Bistra, Dionisiu Darabantu, m. p. proprietariu, Ioane Balca, m. p. cooperatoriu in Bistra, Vasilie Musa, m. p. proprietariu, Teodoru Tiva, m. p. proprietariu, Nicolau Corehisiu, m. p. propr. a crucei de auru cu corona pentru merite si a medaliei rusesci de auru, Ioane Almasianu, m. p. proprietariu, Stofanu Galgoriu, m. p. proprietariu, Nicolau Mestecanu, m. p. parocu gr. r. in M. Rosia, Ioane Barbu, m. p. proprietariu, Ioane Suci, m. p. parocu gr. c. si proprietariu, Simionu Hentielu, m. p. proprietariu, Michaele Hocmanu, m. p. proprietariu, Gedeonu Blasianu, m. p. parocu. (66.)

(Va urma.)

ROMANIA.

Cuventarea dlui I. Codrescu, rostita in Camer'a Romaniei la 24 martiu, 5 aprile.

(Urmare.)

D-loru, dupa tote insultele ce evreii si partisanii loru ne arunca prin presa indusa in ratecire, prin ca' lonniele loru, dupa starea de indijire si revoltare la care au ajunsu evreii in tiera d'in caus'a unor asemenea incuragiari, asiè in câtu nu scimu cose pote intempla. — Chiaru asta-di d-loru a venitu la Adunare o depesia telegrafica de la Husi unde câti-va cetateni areta inceputurile consecintelor acestei stâri de darjia a evreilor: chiaru astadi dîcu s'a cetitu ace'a depesia, in care se arota cum Romanii sunt insultati in tier'a loru, cum deputatii cari au cutezatu de a supune inaintea Adunârii acelu proiectu de lege, au fostu batjocoriti in totu modulu in piatia publica, in fati'a autoritatiloru, de câtra evrei, si cum au venitu cetatenii cari in indignatiunea loru au reclamatu la procurore, aretandu'i, câ este o lovire a lezei d'a se insulta astu-felu nisce omeni, cari nici macaru sunt presinti si domni'a sa-sè si faca detoria: inse câ acelu procuroru a statu cu manele incruciasate; dupa tote aceste inse d-loru, noi, superiitorii propunerii, suntemu de parte d'a ne plange câtu si de pucinu, si nu amu fi raducatu nici o vorba, nici unu murmuru macaru, daca ocaziunea nu ar' fi fostu adusa asta-di, fâra sè o fi provocatu noi câtu-si de pucinu, fâra sè o fi datu! Credeamu inse d-loru, câ celu pucinu, cele ce se dîcu pe nedreptulu in contra nostra, nu voru gasi nici odata unu resunetu pe aceste banci. . . .

D-loru, ni s'au dîsu, câ simtiemintele nostre nu sunt simteminte romanesci, asiè a dîsu on. d. Ministru de Interne, la inceputulu discursului d-sale. (D. Ministru de Interne. N'am dîsu asiè!) La urma cei dreptu a mai revenitu. . . Intielegu, câ emotiunea preocupatiunei in care d-sa erà, lu a indemnatu a fi potè cam aspru pentru noi: amu fostu adencu loviti d-loru, dar' pentru acesta nui voimu nici decumu d-lui Ministru. . . Credemu in simtiemintele d-sale romanesci, credemu, câ presiunea trebue sè fia prè mare, si d-sa voindu sè arete, câ nu impartiasce ideiele propuitoriloru, au pusu pote prè multa caldura intru a declarà acèst'a. Intielegemu prè bine, câ ideiele propuitoriloru acestui proiectu se nu fia impartaste de d-sa, dar' sè merge pana a negà propuitoriloru si simtirile loru curate, si romanismulu loru credu, câ acèst'a, erà multu câ-ci d-loru, daca numai d'in acèst'a urmare a nostra, s'ar conchide, câ noi nu mai avemu senteminte romanesci, apoi d-loru, ar' trebui sè se dîca totu asiè si pentru tier'a intrega, care suferu, si care asta-di ve dîce scapati-me de positiunea in carea m'au adusu evreii! Atunci trebue sè se dîca, câ tota acèst'a tiera nu mai e romanesci! (aplaufe) câ nu ma suntu Romani acei cari in suferintiele loru cuteza de a se plange; cuteza de a le spune!

Ei d-loru! darni s'au pusu inaintea o dilema, si dilem'a este acèst'a: sèu proiectulu va fi respinsu de acèst'a onor. Camera, si atunci vomu trece de lasi, — câ-ci se va dîce, câ proiectulu s'au respinsu in faci'a unor amenintiari, — sèu vomu primi proiectulu si atunci va fi . . . potopulu! (D. ministru de interne. Barbari.) A! atunci vomu trece de

barbari! dîce d. ministru, daca ar'afi numai atâta nu ar fi prè de speriatu, dar' amu creditu, câ are sè fia potopu de noi.

Ei bine! credu, câ dilem'a acèst'a nu ar' potè fi pusa in cestiunea de facia.

D-loru, v'amu spusu-o de mai nainte, câ intentiunea propuitoriloru proiectului de lege in privintia evreilor au fostu acea, de a atrage atentiunea dvostra asupra acestei cangrene a societâti nostre. Amu fostu adusi la acèst'a cu atâta mai multu, pre câtu deun-adi cu ocaziunea presentârii unor petitiuni ale locuitoriloru d'in mai multe sate d'in judeciulu Nemtiu, care suferu forte multu d'in caus'a evreilor, — si onorabilu d. Cogalnicianu ca unulu ce cunosce localitatea, d'ar vrè, ar potè sè aduca marturi'a sa, câ in adeveru aceste sate suferu multu de la evrei. . . (D. M. Cogalnicianu. Asiè este.) Ei bine! acele petiuni venite la Adunare au fostu transmise la comisiunea petitiunelor si ace'a onorabile comisiune prin conclusiunile raportului sèu au opinatu câ sè se recumende guvernului, ca avendu in vedere legile existinde sè scutesca comunei rurale de navalirea evreiloru, care le facu atâta rêu. Amu pututu constata atunci cu mare bucuri'a, câ aceste conclusiuni s'au adoptatu de onor Adunare fâra discutune. Adeveratu asiè este. Amu intielesu prè bine, câ adunarea sè nu fi voitu sè faca o discutune in acèst'a cestiune, câ-ci lucrulu erà pre naturalu, dar am auditu dicandu-se pe urma — si acèst'a d'intr'o gura oficiala, — câ acelu votu alu Adunârii nu pote avè efectu, câ-ci nu avemu legi intru acesta; si câ, ce legi sè se aplice?

Atunci mi-am dîsu: Ei bine! vrè sè dîca o se romanemu perpetuu in acèst'a stare de periciune! câ-ci mi se dîce asta-di, câ nu suntu legi, cu tote, câ tier'a intrega scie câ legi suntu, câ suntu dispositiuni indestule in acesta cestiune! Atunci am vedutu, câ lucrulu devine gravu, si câ este neaperatu, si trebue sè atragemu atentiunea si a natiunei si a guvernului asupra acestui lucru! Daca nu suntu legi, dupa cum ni s'au dîsu, trebue apoi ore se perimu? Dar candu se constata in tiera, candu se vede de toti, câ existe unu rêu atâtu de mare, credu câ cea antaiu detorie a representatiunei natiunale, este sè via sè propuna unu remediu ore care; si am creditu, câ indeplinim o detorie luandu indrasniela de a chiamà atentiunea d-stra asupra acestui punctu.

Daru d-loru! de la unu asemenea faptu pana la dilem'a care ni a pus'o inaintea onor. d. ministru d'in intru, eu credu câ este de parte. O cestiune, cum este la noi acèst'a a evreiloru, nu e o cestiune de acele care se transiedia imediatu; recunoscu acèst'a cu deplinatate; si trebue sè convenim cu toti, câ acesta este o cestiune care are nevoie de multu studiu, de multa cugetare si de multe combinatiuni. Ne impotrivim noi la tote acestea? Nu suntemu noi gat'a a imbracisii tote midilolele spre a ve inlesni ori câtu veti voi studiarea midiloleloru de vindecarea acestui rêu? Nu d-loru, noi daca amu venitu inaintea d-vostra cu o propunere, este numai pentru câ nu potemu sè facemu altu-felu de cum este obicinuitu a se face in ori ce Adunare, pentru a exercita unu dreptu de initiativa. — S'au fecutu vorba a sè numi ancheta. Ei bine! D-loru, luati d-vostra totu tempulu de care credeti, câ aveti nevoie; studiatu lucrulu câtu voiti, ceea ce dorim noi este numai sè ve ocupati si de acesta cestiune, câ-ci in adeveru ea este forte serioasa si merita tota atentiunea d-vostra.

Eta domniloru de ce credu, câ positiunea nu este nici de câtu asiè ca d. ministru sè ne puna numai de câtu in o dilema. Credu d-loru, câ ori ce discutune trebue sè fia rezervata atunci, candu proiectulu de lege va veni la ordinea dîlei, candu speru, câ veti permite, propuitoriloru lui de a ve aretà tote argumentele tote motivele ce i au impinsu alu face. Ceea ce ve rogu asta-di d-loru, este numa i ca sè bine-voiti a considera lucrulu ca o cestiune demna de totu studiu d-v. si care merita tota atentiunea representatiunii natiunale.

Noutati Straine.

FRANCIA. D'in Parisu se scrie, câ in tipografia imperatesca se prepara unu feliu de manifestu, va sè dîca o brosiura despre situatiunea esterna a Franciei, care o scrie consiliariulu de statu Laguerrière cu imperatulu la olalta, si va aparè de siguru supu numele celui d'autâiu.

Poporulu prin despartemintele tierii remonstreza in contra legii de armata. In orasiulu Nimes la 27 Aprile noptea o multime de omeni ocupà stradele; gendarmaria comandata in contra loru nu-i potè imprastia, de si facu intrebuintiare de arma.

In Lusenburguru cresce agitatiunea pentru ane-sarea tierii câtra Francia. Spre scopulu acèst'a s'a fuudatu foia „Avenir“, platita si inspirata de-a dreptulu de cabinetulu d'in Parisu. Mai multi artichi ai acestui organu, cari pledaza pe fatia pentru anesiune, dederu ansa unui deputatu a intrepelà pre regimu in acèst'a privintia, provocandu-lu totu-odata, sè intenteze procesu de presa in contra dîuariului „Avenir“ si sè remonstreze la cabinetulu d'in Parisu pentru portarea agintelui diplomaticu francescu d'in Lusenburguru. Regimulu promise, câ va manuà legea, si se va opune cu energia la tote agitatiunile politice.

ITALIA. D'in Itali'a meridionale sosescu sciri triste in Florintia. Brigantii au inceputu era-si a grasà; securitatea vietiei si a averei, a nume in Calabria, este amenintiata in mesur'a cea mai mare. Guvernulu italianu a indrumatu pre generalulu

Sacchi, comandantele corpului de diviziune de la Catanzaro, ca s'incepa cu energi'a cea mai mare operatiunile militare in contra brigantiloru.

ISPANIA. Gonzalez Bravo, capulu cabinetului, presint' in sidinti'a cortez-ului d'in 24 aprilie programulu noului ministeriu. „Noi — d'ice programulu — ne-amu opusu totu-de-un'a la ori-ce tendintie revolutionarie; asi'e vomu face si de act in colo. Noi amu infintiatu unu guvern, care primesce putetiunea provenita d'in reformele legislative mai vechie; noi ne vomu supune si in venitoriu acestei situatiuni. Noi amu doritu totu-de-un'a ca ori-ce afacere de interesu publicu s'e substerna parlamentului; avemu ace'a-si intentiune si pentru venitoriu. Aceste-a suntu principiile, si intentiunile nostre. Cu privire la cestiunile personali, permiteti-mi s'e me dechiaru mai pre largu, fiindu-c'a cestiunile personali au avutu o influentia nefericita in patri'a nostra. Ce se atinge dara de cestiunile personali, observezu, c'a noi vomu a fi resoluti in cestiunile de principiu; in cestiunile personali trebuie s'e concedemu, ca in consiliulu coronci s'e domnesca spiritulu de impacatiune si de generositate; ac'est'a e de lipsa, mai virtosu in relatiunile de fatia. Credu, c'a am vorbitu destulu de chiarudespreintentionile si directiunile nostre. Dvostre suntueti acuma chiamati a esamina, daca intentiunile nostre suntu in consonantia cu faptele nostre; noi credemu, c'a da; in ac'esta convingere ne incedemu tierei, care dvostre o represintati; ne incedemu principiiloru, cari noi le represintamu. Revolutione ne va afl'a totu-deun'a ga'ta. In fine unu cuventu inca: principiile de Valenci'a a incetatu de a vietui, dar memori'a lui va reman'e aduncu imprimata in animele nostre. Regin'a mi-a incredintiatu mie presiediulu cabinetului; inse nu eu voi presiede in consiliulu coronci, ci umbr'a principelui de Valenci'a, memori'a lui ne va conduce.“ Reactiunea n'a facutu neci-candu o marturisire mai sincera.

TURCIA. Nori ingreunati cu furtune; o bataia intre Port'a si Persi'a se vede a fi neincungurata. Diurnalulu „Libert'e“, dupa informatiuni bune, afirma, c'a Angli'a va face totu, pentru a impac'a partile infuriate; inse Rusi'a acitia forte spiritele in Persi'a, si e tare probabile, c'a batai'a va erumpe in scurtu.

PRUSSIA. Faimela despre desarmare, respandite de biroulu telegraficu cu emfasa mare, le reduce diariulu prusianu, „Militärwochenblatt“ la o mesura forte modesta. In prim'a Maiu a. c. se voru d'a c'ate-va licentie, cari nu voru av'e nici c'ata influentia asupra statului finantiaru, cu at'atu mai putienu asupra situatiunii politice. „Kreuztg.“ dechiaru licenti'arile aceste de-a dreptulu de humbugu; si specializeza mesurile referitorie la reductiunea armatei; se voru licentia adeca d'in o compania de artileria c'ate 15, d'in unu batalionu de venatori c'ate 64, si d'in fia-care

escadronu c'ate doi suboficieri si doi cai, si d'in fia-care compania de infanteria c'ate unu meseriasiu.

D'in enumerarea ac'est'a vedemu, c'a reductiunea armatei, daca merita numele ac'est'a, in adeveru e forte minutiosa, cu at'atu mai multu, fiindu c'a d'intre tote staturile militare ale Europei Prussi'a pote mobilisa mai iute.

Varietati.

*(I. Sa Domnitoriulu Romaniloru) a potrecutu aniversari'a (8/20 aprilie) alegerei I. Sale in Iasi. In 8/20 l. tr. adeca au fostu doi ani, decandu natiunea romana a chiamatu pre tronulu lui Mihaiu Eroulu pre Carolu I. de Hohenzolleru.

*(Unu iesuitu ca astronomu.) La impoterirea si pre speselo papei va pleca c'atra Indi'a o misiune sciintifica supt conducerea pariatelui iesuitu Sechi, spre a observ'a intuneci-mea totala de sore d'in 18 Augustu a. c. De la revocarea lui Galilei au trebuitu s'e treca 250 ani, pana s'a resolutu curi'a s'e faca acestu micu pasiu, — „pamentulu totusi se misca.“

*(Procesulu in contr'a lui Chorinsky.) Procesulu de asasinare intentatu in contr'a contelui Chorinsky, complicele Iuliei Ebergényi, se va pertrata naintea juriului d'in München in lun'a lui Juniu. — Aparatoriulu lui Chorinsky, Dr. Schauss d'in München, pretinde s'e se citeze Juli'a Ebergényi, ca martora dessarcinatoria pentru clientulu s'eu.

*(Scolele poporale in Ungari'a.) — Ungari'a numera 17,000 comune; d'intre aceste 5000 n'au scola poporala; in 15,000 comune sesulu femeiescu nu se bucura de instructiune scolaria. Intre 105 mirese 85 nu si-sciu suscrie numele; intre 100 recruti nu seiu scrie 78, in Transilvani'a 91. — In Norvegi'a, unde omenii nu locuescu in sato, ci in colibe respandite, si unde pruncii trebuie s'e merge mai multe mile, pentru ca s'e pota capeta instructiune de la c'ate unu docinte caletoriu, ab'e vei afl'a unu omu, care s'e nu seie cet'i si scrie.

*(Fii-mi nanasiu D'omne!) In diu'a, in care se nascu arciduces'a Mari'a Valeri'a, a nascutu si muiera unu fabricantu d'in Orade-Mare, cu numele Aloisiu Baumann Parintele numitu s'a rogatu de Maiestate ca s'e se indura prea gratiosu a se infatisia prin unu reprezentante ca nanasiu, motivandu-si cererea; c'a elu e nascutu in Bavaria, prin urmare e patriotu cu Maiest. Sa imperates'a. Raspunsulu inca nu se seie.

*(Socota publica.) Pentru balulu a rangiatu in folosulu tencrimei romane studiose la universitatea d'in Pest'a, dupa publicarea socotei prime in foile nostre, a mai incursu inca 109 fl. v. a., care adaugandu-se la venitul curatu de 206 fl. 88 cr., doi galbeni si unu taleru, publicati si impartiti, resulta sum'a de 315 fl. 88 cr. doi galbeni si unu taleru. — Numele marinimosiloru contribuitori: in Pest'a: DD. Simeonu Popoviciu 10 fl., Dr. Iosifu Hodosiu 5 fl. — In Sigetulu Marmatiei: DD. Mihaiu Pavelu 2 fl., Ladislau Mihalca 2 fl., Ioanu Hubanu 2 fl., Petru Mirisianu 2 fl., Ioanu Bistrianu 2 fl., Ioanu Cziple 2 fl., Paulu Lipcei 2 fl., Ioanu Busitie 2 fl., Basiliu Jody 2 fl., sum'a 18 fl. Colectante D. Ioanu Busitie. — In Blasiu: DD. Constantinu Alutanu 2 fl., T. Cipariu 1 fl., Con tantinu Palfalvi 1 fl., Mihali 1 fl., A. Vestemeanu 1 fl., Ioanu Fekete Negrutiu 2 fl. Gedeonu Blasianu 1 fl., Nicolau Solomonu 1 fl., Isidoru Albini 1 fl., Mihaiu Tipografu 1 fl., Beniaminu Fulep

1 fl., Nicolau Tipografu 1 fl., Ioanu Balintu 1 fl., G. Popa 1 fl., Alesandru Neagoe 1 fl., Ioanu M. Moldovanu 1 fl., = sum'a 18 fl., — colectante D. Ioanu Moldovanu. — In Simleu: DD. Demetriu Coroianu 2 fl., Vasiliu Popu 2 fl., Ioanu Angyal 2 fl., Dominicu Nagy 2 fl., Ioanu Nagy 2 fl., Dr. Ioanu Maniu 2 fl., — sum'a 12 fl., — colectante D. Dem. Coroianu. — In Racsia: Dr. Alesandru Erdösiu 2 fl., Andreiu Demianu 2 fl., Danila Napoianu 2 fl., Iosifu Popu Lemenyi 2 fl., Petru Dobosy 2 fl., Iacobu Popu 2 fl., Stefanu Berinde 2 fl., Elia Stetiu 5 fl., — sum'a 19 fl., — colectante d. Alesandru Erdösiu. — In Halmagi: DD. Danulu Gaboru 2 fl., Elis Baltescu 1 fl., Dosa Mihailovicu 1 fl., Georgiu Popoviciu 1 fl., Arsenie Circusiu 1 fl., Ioanu Siga 1 fl., Macsimu Popoviciu 1 fl., Grigorie Grigorescu 2 fl., Ieronimu Moga 1 fl. Ales. St. Siulutiu 2 fl., — sum'a 13 fl., — colectante D. Al. St. St. Siulutiu. — In Ord'a inferiore. D. Nicolau Sandor de Vist 10 fl. — In Cristioru: D. Vasiliu Siarcadi 2 fl. — In Zamu D. Alesandru Bodoki-Fodor 2 fl. — Acestoru marinimosi contribuitori subscris'a comisiune li vot'ezu multi amita publica. — Sum'a de 109 fl. s'a impartitu intre urmatorii: Georgiu Sandeanu ascult. de medicina in an. I a primulu 25 fl., Constantinu Coti juristu de an. alu treile 25 fl., Gersimu Ratiu jur. de an. alu doilea 17 fl. A. Cosma juristu de alu patrule 12 fl., Antoniu Crenianu jur. de an. alu treile 10 fl., Demetriu Todoru jur. de an. alu treile 10 fl., Iosifu Nemoianu jur. de an. ant'au 10 fl. — Pest'a 1 maiu 1868. Comisiunea alesa de tenorime pentru distribuirea baniloru.

Sciri electrice.

Vien'a, 1. maiu. „Wien. Abendpost“ de aude, c'a ministrulu de esterne alu Romaniei a adre satu una nota c'atra toti reprezentantii d'in Bucures ai poteriloru europene. In ac'esta nota se nega perse cuarea jidoviloru si totu odata se reprobeza procedea rea consulului austriacu, care adresa d. Bratianu unu nota energiosa, constatandu in termini categorici persecuarea jidoviloru, si pretindendu desdarea deplina a supusiloru austriaci, cari au s'feritu prin persecuare.

London, 30 apr. In cas'a de diosu a parlamentulu s'a continuatu cestiunea Irlandiei, si resolutiunea prima a lui Gladstone s'a primitu cu 381 contra 265 voturi.

London, 1. maiu. Cestiunea de cabinetu schimbandu-se prin rezultatulu votului de eri, Disraeli propusu in parlamentu, ca sesiunile s'e se amane p'atru luni. S'au respanditu faim'a, c'a parlamentulu se desolv'a peste scurtu tempu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **ALESANDRU ROMANU.**

Cursurile hartieloru la burs'a de Pest'a in 1 maiu.

	Vend.	tién.
a le Bancei comerc. de Pest'a	648	653
„ „ „ si industriale	195	197
„ „ „ industriale de Pest'a	229	231
„ Institut. de Cred. ung.	79	75
Actiunile casei de pastr. pestane	1420	1470
„ „ budense	407	412
„ Societ. morei art.	1260	1270
„ morei vapor. „Panonia.“	1850	1870
„ I. mor. vap. de Budapesta	740	750
„ Asiediam. fabric. in Bud'a	378	382
„ mor. vap. „Concordia“	740	760
„ mor. vap. regesca	500	515
„ mor. vap. priv. de Segedinu	610	615
„ rafin. de spiritu	540	550
„ I. Societ. ung. de ascur. gener.	675	680
„ Societ. ascur. „Panonia“	225	230
„ „ „Patria“	208	210
Actiun. Tunelului	76	78

Preturile graneloru, piati'a de Pest'a, in 1 maiu.

	Greutatea in		Protiulu me-	
	pundi.	surei.		
Grâu	de 83 p.	5.05	5.75	
„	„ 84 „	5.70	5.80	
„	„ 85 „	5.90	6.10	
„	„ 86 „	6.20	6.40	
„	„ 87 „	6.45	6.55	
„	„ 88 „	6.65	6.75	
Mestecatu	—	—	—	—
Secara	78—80	4.—	4.10	
Ordiu	66—68	2.65	2.90	
„	68—70	2.40	2.60	
Ovesu	45—47	1.68	1.73	
Porumbu (Cucu rudiu)	80	2.90	2.95	
Fasole (noua)	—	5.—	5.40	
Meiu	—	3.20	3.30	
Rapitia	—	5.87 1/2	6.—	
„	—	5.75	5.87	

Cursurile la Burs'a de Vien'a, in 29 aprilie a. c.

	fl.	cr.		fl.	cr.
Imprumuturi de ale Statului.			a le Bancoi de esconu, austr. inf. de cate 500 fl. v. a.	590	—
de 5% in val. austr.	53	40	a le Bancei anglo-austriacu, de cate 200 fl. (argintu)	121	75
„ 5% scutite de contributiune	57	15	a le Instit. de cred. func. austr. de cate 200 fl. (argintu)	170	—
„ 5% Impr. de arg. d'in 1864	69	50	a le Bancei Comerc. triest. d. 500 fl.	—	—
„ 5% „ „ 1865	77	50	a le Societ. navig. pro Dun. 500 fl. c.	491	—
„ 5% Imprum. nationalu	62	75	a le Lloydulu „ 500 m. c.	228	—
„ 5% Metalicele	56	20	a le Morei cu vaporu, Vien. 500 fl.	435	—
„ 4 1/2% „	50	25	a le Societ. g. de gasu „ 200 fl.	275	—
„ 4% „	44	75	a le Puntii de feru, Pest'a 500 fl. m.c.	380	—
„ 3% „	33	50			
„ 2 1/2% „	27	—			
„ 1% „	11	10			
„ 5% Detor. vech. de statu, sortita	51	—			
Ipoteca.			Oblegatiunile Dessarcinarii pa-		
de 5% a le bancei nat. cu sorti	97	—	mentului.		
„ 5 1/2% ungurosi	91	—	Cu 5% Austr. inf.	85	—
„ 5% Credit. austr. fonci. (argint.)	100	75	„ 5% Austr. sup.	86	—
„ 5% Domene, de cate 120 fl.	104	40	„ 5% Boemice	91	50
„ 5% Boemice	89	25	„ 5% Moravice	88	50
			„ 5% Stiriaco	88	—
Effecte de loteria.			„ 5% Tiroliane	95	—
Sorti de Statu d. 1864 de cate 100 fl.	84	50	„ 5% Carint. Carniol. litor.	87	—
„ „ 1860 intrege 500 fl.	81	—	„ 5% Unguresci	72	75
„ „ 1/2 100 fl.	90	—	„ 5% Banat. Temes.	71	75
„ „ 1854 cu 4% d. c. 100 fl.	75	25	„ 5% Croat. Slavon.	71	50
„ „ 1839, intrege	170	75	„ 5% Galiciane	64	75
„ „ 1/2	170	—	„ 5% Transilvanice	68	50
Hartie de rente, Como	19	50	„ 5% Bucovinene	64	75
Sorti de a le instit. Creditu	129	75	„ 5% Unguresci, cu sortitura	71	—
„ Societ. navig. pro Dunare	98	—	„ 5% Banat. detto	71	10
„ Triestine de cate 100 fl.	120	—			
„ „ de cate 50 fl.	54	50	Actiuni de a le Caililoru ferate.		
„ de Bud'a, „ 40 fl.	26	—	a le Cailii nord. de cate 1000 fl. m. c.	1783	—
„ Eszterhazi-ane, de 40 fl.	141	—	„ Starului „ 200 fl. m. c.	259	40
„ Salm-iane, de 40 fl.	33	75	„ Sudu „ 200 fl. v. a.	168	90
„ Palfy-ane de 40 fl.	25	75	„ Elisabet'a. vest. 200 fl. m. c.	143	75
„ Clary-ane de 40 fl.	27	50	„ Carlu-Ludov. 200 fl. m. c.	207	25
„ St. Genis-ane de 40 fl.	23	75	„ Cernauti 200 fl. v. a.	179	25
„ Windischgrätz-iane, de 20 fl.	17	50	„ Boem. vest. 200 fl. v. a.	147	50
„ Waldsteintane de 20 fl.	21	—	„ de Pardubitiu 200 fl. m. c.	139	—
„ Koglovichiane de 10 fl.	14	50	„ de Tis'a 200 fl. m. c.	147	—
„ Rudolfiane de 10 fl.	14	—	„ Rudolfu 200 fl. arg.	100	80
			„ Ardeneseci 200 fl. arg.	139	50
Actiuni de banca si industriale.			„ Franc. Ios. 200 fl. arg.	158	—
De ale Bancoi nationalo	691	—	„ Ung. Nord. 200 fl. v. a.	73	—
a le Instit. de Creditu, de cate 200 fl.	180	30			
„ ungurosu	79	—	Oblegatiuni de Prioritate.		
			Cu 5% Cal. fer. Elis. de 100 fl. m. c.	100	50
			„ 5% detto 100 fl. v. a. arg.	100	50